

Бусько Сергій Петрович

Головний спеціаліст –державний інспектор
відділу екологічного і радіологічного контролю
Державної екологічної інспекції у Волинській області
dusksep73@gmail.com

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Визначивши український курс на європейську інтеграцію, це зумовило потребу в підвищенні дієвості управління як на регіональному так і на місцевому рівнях. Тобто забезпечення ефективної діяльності державних та місцевих органів влади, суб'єктів підприємництва, об'єднань територіальних органів, які впливають на регіональний розвиток.

Саме тому сьогодні, посилюється роль органів місцевого самоврядування, які згідно чинного законодавства України повинні забезпечувати виконання своїх повноважень щодо управління, наповнення та зміцнення фінансової бази регіону. Оскільки місцеві бюджети є основною в системі утворення фінансових відносин між державою та регіоном, в яких зосереджуються близько 75 % обсягу фінансових ресурсів органів місцевої влади, то правильним є здійснення реформ, що приведуть до посилення процесів децентралізації.

Зміна курсу державної політики в напрямку до децентралізації, яка вже впродовж останнього десятиріччя проголошується як основний вектор розвитку держави, посилює та викликає додатковий інтерес до вивчення теоретичних основ децентралізації [1]. Існуюча система нездатна фінансово забезпечити достатність органів місцевої влади тому, що місцеві податки і збори, які справляються на території регіону не можуть бути основним джерелом наповнення бюджету, оскільки місцеві громади які не зацікавлені у їх належному справлянні створюють низький податковий потенціал. Така ситуація створює проблеми зміцнення дохідної бази, оподаткування та бюджетного регулювання, що впливає на соціальноекономічний розвиток, фінансову безпеку, добробут та розвиток демократії як регіону так і держави в цілому. Основні засади фінансового зміцнення місцевої влади закладено в статті 9 Європейської Хартії

місцевого самоврядування, де сказано, що «органи місцевого самоврядування мають право в рамках національної економічної політики на свої власні адекватні фінансові ресурси, якими вони можуть вільно розпоряджатися в межах своїх повноважень. [2]. В Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 26 травня 1997 року визначається, що самостійність місцевих бюджетів гарантується власними та закріпленими за ними на стабільній основі законом загальнодержавні доходи, а також правом самостійно визначати напрямок використання коштів місцевих бюджетів відповідно до Закону [3]. Для забезпечення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування в контексті децентралізації, в грудні 2014 року, Верховна рада прийняла зміни до Податкового та Бюджетного кодексів, які суттєво змінили фінансову базу органів місцевого самоврядування [4]. Цими змінами було запропоновано нові підходи до визначення взаємовідносин державного бюджету з місцевими бюджетами, які покликані розширити права місцевих органів влади і надати їм значну бюджетну самостійність та надання повноважень в напрямку розробки та реалізації різноманітних програм соціально-економічного розвитку, зміни в системі оподаткування, при якій відбуваються зміни в обсязі питомих надходжень до місцевих бюджетів. Фінансова децентралізація це якісно нова форма управління суспільними коштами, завданнями якої є збільшення участі громади в розвитку села чи міста в якому вони проживають та ефективного забезпечення населення суспільними послугами [5]. Тобто спрямування коштів в місцевий бюджет та їх розподіл згідно потреб населення.

Доцільно аналізувати основні аспекти в процесі фінансової децентралізації, яка в першу чергу є децентралізацією повноважень та використання ринкових механізмів: фінансова самостійність місцевих бюджетів, що дає змогу органам місцевого самоврядування планувати свій розвиток маючи при цьому власні кошти; перехід на прямі міжбюджетні відносини шляхом об'єднань та формування спроможних громад; нові види трансфертів: базова дотація, освітня, медична субвенції, субвенція на підготовку робітничих кадрів, на забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного

характеру, що є дофінансуванням на реалізацію делегованих повноважень; існують громади та території, які не здатні себе забезпечити та потребують фінансової допомоги, тому запроваджено систему вирівнювання за рахунок податку на прибуток та ПДФО, суть якої полягає в тому що з цієї території вилучатимуть лише 50 % над доходів, які отримують з місцевого бюджету, кошти що залишаються йдуть на розвиток регіону; розміщення власних надходжень місцевих органів влади в установах банку; спрощена процедура для надання місцевих гарантій та запозичення від міжнародних фінансових організацій, адже не можливо розвивати регіон без залучених інвестицій. Реалізація децентралізації має спиратися на адміністративно-територіальну реформу в Україні та нову ідеологію державного управління, яка визначає основний зміст діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, як діяльність щодо надання ефективних послуг [6, с.8].

Отже, ефективна бюджетна політика є необхідною умовою соціально-економічного розвитку та покращення суспільного добробуту в країні, яка повинна розроблятися з метою оптимального збалансування бюджетів, розвитку бюджетної сфери та необхідності виконання державою головних функцій. Фінансова децентралізація – це не лише наповнення бюджету, а прозорість фінансових потоків та зацікавленість органів місцевої влади в нарощенні та зміцненні податкового та бюджетного потенціалів регіону, розширення можливостей в здійсненні зовнішніх запозичень, що сприятиме формування сприятливого інвестиційного середовища, соціальної інфраструктури.

Список використаних джерел:

1. Патицька Х.О. Фінансова децентралізація як основа формування самодостатніх територіальних громад. *Ефективна економіка*. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4412>.
2. Фінансова децентралізація: «підйомні» для громад. Конституційна комісія. URL: <http://constitution.gov.ua/publications/item/id/47>.
3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 26 травня 1997 р. ВР України., 1997. №24. С 170.
4. Бюджет місцевої ради в умовах децентралізації. Центр політичних студій та аналітики. URL: <http://eidos.org.ua/novyny/byudzheth-mistsevoji-rady-v-umovah-detsentralizatsiji/>.

5. Інфографіка: фінансова децентралізація. URL: <http://www.malnrda.gov.ua/infogr.pdf>.

6. Децентралізація: місцеві бюджети 159 об'єднаних територіальних громад. – Фінансово-аналітичні матеріали, 2016.308 с. URL: http://decentralization.gov.ua/pics/attachments/Monitoriing_OTG.pdf/

Поліщук Оксана Борисівна

Головний спеціаліст відділу роботи з персоналом апарату
Луцької РДА Волинської області

astro123@ukr.net

СИСТЕМА ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗА РУБЕЖЕМ ТА МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ПРАКТИЦІ

У процесі здійснення пенсійної реформи в Україні необхідно враховувати міжнародний досвід побудови і реформування пенсійних систем, що дозволяє бачити її в контексті світового розвитку соціального захисту громадян, що втратили працездатність з віком. При цьому заслуговують на увагу питання функціонування пенсійних фондів в різних країнах, а також світові тенденції в реформуванні діючих пенсійних систем.

Найпоширеніше в зарубіжних країнах проводиться принцип солідарності поколінь в системі з поточною витратою внесків. Ця система має різні варіанти. Їх називають моделями з визначеними заздалегідь розмірами пенсій і з визначеними заздалегідь розмірами внесків. Прикладом останньої може служити шведська модель з визначеними внесками і умовно накопичувальними індивідуальними рахунками при поточній витраті внесків, що надходять на ці рахунки [1].

Діюча система пенсійного страхування в Швеції – універсальна система з встановленими (визначеними) виплатами, яка є обов'язковою з тими самими правилами страхування для всіх шведських громадян і людей, що працюють у Швеції. Повна пенсія призначалась в 65 років. Народна і трудова пенсії замінені новою солідарною системою з умовно